

*О.Б. Тарнопольський, д-р пед. наук, професор,
Ю.В. Дегтярєва, канд. пед. наук, доцент
(Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля)*

АВТЕНТИЧНІСТЬ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У НЕМОВНИХ ВИШАХ

Стаття присвячена розгляду поняття автентичності навчальних матеріалів у навчанні англійської мови для професійної комунікації у немовних вишах. Висувається принцип автентичності як обов'язкова умова забезпечення ефективності навчання. Автентичними навчальними матеріалами у навчанні іноземної мови для професійної комунікації вважаються такі письмові або усні тексти, які написані або наговорені носіями мови-фахівцями у даній галузі для носіїв мови, також фахівців у цій галузі. Розглядаються синтезовані тексти як найдоцільніший та найзручніший для використання у навчальному процесі вид автентичних навчальних матеріалів.

Ключові слова: автентичність, навчальні матеріали, принцип автентичності, синтезовані тексти.

Практично всі дослідники в галузі навчання іноземних мов для професійної комунікації у немовних вишах підкреслюють необхідність використання головним чином автентичних навчальних матеріалів у такому навчанні. Але наукова проблема полягає в тому, що в методиці ще остаточно не з'ясовано, які навчальні матеріали можна вважати дійсно автентичними і для чого потрібна така автентичність. Також не закінченим є аналіз питання, які саме навчальні матеріали з фаху мовою, що вивчається, відповідають як вимозі автентичності, так і вимозі прийнятності та пристосованості до умов навчального процесу з іноземних мов у немовних вишах. Метою цієї статті є спроба дати відповіді на перелічені питання.

Вимога автентичності навчальних матеріалів у навчанні мов для професійного спілкування пов'язана з тим, що, якщо вони не будуть автентичними, то студенти втратять можливість оволодівати автентичними моделями професійної комунікації, яка здійснюється засобами мови, що вивчається. А це означає, що навчання мови саме для професійного спілкування взагалі не зможе реально відбуватися. Тому автентичність навчальних матеріалів і є настільки важливою, що один з авторів цієї статті висунув її як один із загальних принципів навчання, тобто *принцип автентичності* [6]. Цей принцип вимагає використання тільки таких (автентичних) матеріалів у навчальному процесі з іноземної мови.

Але детально аналізуючи названий принцип, перш за все, потрібно обговорити, що мається на увазі під *автентичністю навчальних мовленнєвих матеріалів (текстів)*.

Автентичними навчальними текстами для письмового та усного мовлення можливо називати лише тексти *написані або наговорені носіями мови для носіїв мови, а не для суто навчальних цілей вивчення мови як іноземної* [4; 7]. Таким чином, фаховим іншомовним текстом для читання студентами повинен бути реальний фаховий текст, написаний носієм мови. Зразком англійської психологічної сесії або консультації для прослуховування студентами-майбутніми психологами на занятті з англійської мови повинен бути записаний аудіо-фрагмент такої реальної сесії, яку проводив носій мови-психолог з носієм мови-клієнтом. Якщо умова автентичності в наведеному розумінні не буде виконана, тобто навчальні тексти будуть штучними, складеними автором посібника або підручника (особливо якщо він не є носієм мови), то вони не зможуть вважатися зразками, які заслуговують повної довіри. Тим більше вони не зможуть розглядатися як надійні джерела добору мовного матеріалу для навчання студентів.

Звичайно, будь-які автентичні тексти, використані в навчальних цілях, відразу стають *навчальними* [2, 99]. Але це не позбавляє їх автентичності, вони просто набувають іншої, навчальної, мети в своєму використанні.

У сучасних умовах добір типових автентичних письмових або усних текстів, особливо для навчання мови у спеціальних цілях, є доступним для будь-якого з викладачів англійської мови або укладачів навчальних матеріалів. Майже невичерпним їх джерелом є Інтернет.

Іншим і дуже багатим джерелом типових автентичних спеціальних текстів є підручники з фахових дисциплін, видані в англійськомовних країнах для студентів-носіїв англійської мови, які вивчають ту чи іншу дисципліну в межах своєї фахової підготовки в університетах цих країн.

Нарешті, серед мовленнєвих матеріалів для навчання мови для спеціальних цілей чільне місце повинні зайняти так звані синтезовані тексти. Класифікація навчальних текстів на істинні (*genuine*), адаптовані (*adapted*), створені (*created*) і синтезовані (*synthesized*) була запропонована L. Trimble [8]. *Істинні* тексти – це тексти, взяті з автентичного контексту без зміни. *Адаптовані* ж тексти побудовані на базі автентичних текстів, але в них з навчальною метою зроблені певні зміни, як правило, у бік спрощення. Таким чином, вони не відображають реального мовлення носіїв мови. Те ж саме стосується *створених*, або, за термінологією Г.В. Барабанової, *модельованих* текстів [1, 13]. Вони є текстами, спеціально написаними з навчальною метою без опори на початковий оригінальний текст. На відміну від адаптованих та створених текстів, *синтезовані* тексти є текстами автентичними – вони прямо запозичені з автентичних джерел. Але укладач навчальних матеріалів створює з декількох автентичних текстів один, *синтезуючи* цей текст з фрагментів двох, трьох чи більше справжніх автентичних текстів. Складається єдиний зв'язний (за змістом і структурою) текст із декількох незалежних одне від одного джерел з тим, щоб він оптимально відповідав навчальним потребам. Такі тексти дуже близькі до істинних текстів, але в той же час вони пристосовані до реальних умов навчання (наприклад, до рівня мовних досягнень тих, хто навчається, до тематики, що вивчається, тощо).

Таким чином, можна зробити висновок, що адаптовані та створені/модельовані тексти неприйнятні для навчання мови для спеціальних цілей, оскільки вони позбавлені автентичності. Синтезовані ж тексти, навпаки, залишаючись автентичними, можуть слугувати і для навчання студентів, і джерелами добору мовного матеріалу. Вони за певних обставин навіть можуть зайняти провідне місце серед усіх текстів, що використовуються у навчанні, завдяки своїй оптимальній пристосованості до потреб навчального процесу.

Переробка оригінальних автентичних текстів у синтезований текст може полягати у: 1) додаванні певної інформації з метою сполучання цього тексту з попереднім та наступним навчальним матеріалом; 2) вилученні деяких частин оригінальних текстів – менш важливих з точки зору відібраної тематики спілкування; 3) з'єднанні відібраних частин оригінальних текстів по-новому, таким чином, щоб, зберігаючи або відновлюючи змістовні зв'язки, уникнути порушень логіки висловлювання та отримати в результаті закінчений зв'язний текст [3, с. 114]. Такі переробки ні в чому не порушують автентичність вихідного тексту.

Прикладом синтезованого тексту для читання може бути такий з підготовленого авторами цієї статті підручника для студентів-психологів *Psychological Matters* [5, 68].

What Is Social Psychology?

According to psychologist Gordon Allport, social psychology is a discipline that uses scientific methods "to understand and explain how the thought, feeling and behaviour of individuals are influenced by the actual, imagined, or implied presence of other human beings" (1985).

Social psychology looks at a wide range of social topics, including group behaviour, social perception, leadership, nonverbal behaviour, conformity, aggression, and prejudice. It is important to note that social psychology is not just about looking at social influences. Social perception and social interaction are also vital to understanding social behaviour.

The U.S. government became interested in applying social psychological concepts to influencing citizens. Social psychology has continued to grow throughout the twentieth century, inspiring research that has contributed to our understanding of social experience and behaviour.

It is important to understand how social psychology differs from other disciplines. Social psychology is often confused with personality psychology and sociology. What makes social psychology different?

While personality psychology focuses on individual characteristics and thoughts, social psychology is focused on situations. Social psychologists are interested in the impact that social environment and interaction has on attitudes and behaviours.

Finally, it is important to distinguish between social psychology and sociology. While there are many similarities between the two, sociology tends to look at social behaviour and influences at a very broad-based level. Sociologists are interested in the institutions and culture that influence social psychology. Psychologists instead focus on situational variables that affect social behaviour. While psychology and sociology both study similar topics, they are looking at these topics from different perspectives.

The ideas of Lev Vygotsky have greatly influenced both cognitive and social psychology. The work of Lev Vygotsky (1896-1934) has become the foundation of much research and theory in cognitive development over the past several decades, particularly of what has become known as Social Development Theory. Vygotsky's theories stress the fundamental role of social interaction in the development of cognition, as he believed strongly that community plays a central role in the process of "making meaning."

Цей текст був синтезований з двох текстів, взятих з фахових англomовних сайтів в Інтернеті. Автентичні характеристики цих текстів у синтезованому навчальному тесті залишились недоторканими. Процес синтезування виразився у використанні всіх трьох перелічених вище можливих процедур: 1) додаванні певної інформації з метою сполучання цього тексту з попереднім та наступним навчальним матеріалом (див. речення *"The ideas of Lev Vygotsky have greatly influenced both cognitive and social psychology"*, яке дещо змінено в синтезованому тексті у порівнянні з вихідним текстом); 2) вилученні деяких абзаців та речень оригінальних текстів – менш важливих з точки зору відібраної тематики спілкування; 3) з'єднанні відібраних частин оригінальних текстів таким чином, щоб, зберігаючи або відновлюючи змістовні зв'язки, уникнути порушень логіки висловлювання та отримати в результаті закінчений зв'язний текст. У результаті був отриманий навчальний текст, який, нічого не втративши в плані автентичності, за своїми характеристиками обсягу та змісту був у більшій мірі пристосований до потреб навчального процесу, ніж обидва тексти-оригінали – занадто великі за обсягом і такі, що вміщують багато зайвої інформації з точки зору потреб та реальних умов саме мовного, а не суто фахового курсу.

Отже, для навчального процесу потрібно добирати тільки автентичні тексти і такі тексти можуть бути лише двох категорій: *істинні та синтезовані*.

Перспективою подальших досліджень у цьому напрямку є проблема добору та укладення навчальних матеріалів (текстів для читання та аудіювання) для різних немовних спеціальностей: добору істинних автентичних текстів та укладення синтезованих автентичних навчальних текстів на основі істинних.

Список літератури:

1. Барабанова Г.В. Когнитивно-коммуникативные аспекты обучения профессионально-ориентированному чтению в неязыковом вузе: Монография / Г.В. Барабанова. – Симферополь: Таврия, 2003. – 256 с.

2. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання у немовному вузі / Г.В. Барабанова. – К.: ІНК ОС, 2005. – 315 с.

3. Дегтярьова Ю.В. Методика навчання студентів вищих немовних навчальних закладів читання англійською мовою для ділового спілкування: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02: «Теорія і методика навчання: германські мови» / Ю.В. Дегтярьова. – К., 2006. – 325 с.

4. Носонович Е.В. Методическая аутентичность в обучении иностранным языкам / Е.В. Носонович. // Иностранные языки в школе. – 2000. – №1. – С. 11-15.

5. Психологічні справи (Psychological Matters). Підручник з англійської мови для студентів напряму підготовки „Психологія”. Книга для студента та Робочий зошит / [Тарнопольський О.Б., Кожушко С.П., Дегтярьова Ю.В., Беспалова Н.В.]. – К.: Фірма “ІНКОС”, 2011. – 302 с.

6. Тарнопольський О.Б. Принципи побудови професійно орієнтованого підручника з англійської мови для факультетів психології / О.Б. Тарнопольський // Іноземні мови. – 2009. – №1. – С. 27-31.

7. Nuttal C. Teaching reading skills in a foreign language / C. Nuttal. – Oxford: Macmillan Heinemann, 1996. – 282 p.

8. Trimble L. English for science and technology. A discourse approach / L. Trimble. – New York: Cambridge University Press, 1992. – 180 p.

О.Б. Тарнопольский, Ю.В. Дегтярева

АУТЕНТИЧНОСТЬ УЧЕБНЫХ МАТЕРИАЛОВ В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДЛЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОММУНИКАЦИИ В НЕЯЗЫКОВЫХ ВУЗАХ

Статья посвящена рассмотрению понятия аутентичности учебных материалов в обучении английскому языку для профессиональной коммуникации в неязыковых вузах. Выдвигается принцип аутентичности как обязательное условие обеспечения эффективности обучения. Аутентичными учебными материалами в обучении иностранному языку для профессиональной коммуникации признаются такие письменные или устные тексты, которые написаны или наговорены носителями языка-специалистами в данной области для носителей языка, также специалистов в этой области. Рассматриваются синтезированные тексты как наиболее целесообразный и удобный для использования в учебном процессе вид аутентичных учебных материалов.

Ключевые слова: аутентичность, учебные материалы, принцип аутентичности, синтезированные тексты.

О.В. Tarnopolsky, Y.V. Degtyarivova

AUTHENTICITY OF LEARNING MATERIALS IN TEACHING OF ENGLISH FOR PROFESSIONAL COMMUNICATION AT NON-LINGUISTIC TERTIARY SCHOOLS

The article is devoted to analyzing the notion of learning materials authenticity in teaching English for professional communication at non-linguistic tertiary schools. The principle of authenticity is postulated as a prerequisite for effective teaching/learning. Only written and oral texts created by native speakers (who are specialists in a given field) for other native speakers (also specialists in that field) are considered as authentic learning materials in teaching English for professional communication. Synthesized texts are assumed to be the best kind of authentic learning materials for effective use in the teaching/learning process.

Key words: authenticity, learning materials, the principle of authenticity, synthesized texts.

